

پوهنتون سلام

پوهنځی شریعت و قانون

پروگرام ماستری فقه و قانون

دولت جمهوری اسلامی افغانستان

وزارت تحصیلات عالی

معینیت امور علمی

اقاله از دید گاه فقه و قانون مدنی افغانستان

رساله ماستری

محصل : عبدالجلیل " واحدیار "

استاد راهنما: دکتور نجیب الله " صالح "

سال 1399 هـ ش. و 1441 هـ ق

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

دولت جمهوری اسلامی افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

اقاله از دید گاه فقه و قانون مدنی افغانستان

رساله ماستری

محصل: عبدالجلیل " واحدیار "

استاد راهنما: دکتور نجیب الله " صالح "

سال 1399 ه.ش. و 1441 ه.ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دیارتمنت فقه و قانون

بورد ماستری

تصدیق نامه

محترم عبدالجلیل ولد عبدالصیر ID: 98-592-SH-MSF محصل دور هفتم فقه و قانون
 که رساله ماستری خویش را زیر عنوان: اقله از دیدگاه فقه و قانون مدنی افغانستان
 به روز چهارشنبه ۸ تاریخ ۱۴۰۰/۴/۲ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس
 بررسی هیات تحکیم مستحق ۸۰ (نمره به عدد) هشتاد پونجا (نمره به حروف) گردید،
 موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم :

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	استاد وزیر محمد سعیدی	عضو هیات	
۲	دکتور محمد یونس ابراهیمی	عضو هیات	
۳	دکتور نجیب الله صالح	استاد رهنا و رئیس جلسه	

..... معاون علمی

..... آمر بورد ماستری

خلاصه بحث

یکی از فضائل اخلاقی تجارت، که عمل به آن محیط بازار و کسب و کار را به محیطی سالم برای کسب تجارت تبدیل می‌سازد، در دین مقدس اسلام برای انجام اقاله ترغیب داده شده است، فقهای کرام (رحمهم الله) در جواز اقاله به ثمن اولی اتفاق نظر دارند، اما در کیفیت اقاله که فسخ است و یا عقد جدید، اختلاف نظر دارند، نزد امام ابوحنیفه رحمه الله اقاله در حق عاقدین فسخ و در حق شخص ثالث عقد جدید شمرده میشود، اما نزد جمهور فقهاء اقاله فسخ است، زمانیکه اقاله انجام شد آثار مرتبه برآن اعاده مبیعه به بائع و ثمن برای مشتری میباشد، اقاله چنانچه با الفاظ صریح صورت میگیرد، با تعاطی نیز جواز دارد، و می‌تواند ضمنی، یا معاطاتی باشد، لازم و یا غیر لازم باشد، برای انعقاد وصحت اقاله، ارکان و شرایط نیز ضروری است، در صورت فقدان رکنی از ارکان، اقاله باطل خواهد بود، و در صورت عدم موجودیت شرایط وصحت اقاله، فاسد میباشد، اختیارات در اقاله در صورت مطرح بحث است، که بیع و یا بیع جدید تلقی شود، اقاله در عقود معاوضه مانند بیع و اجاره بیشتر کاربرد دارد، و در صورتی که اقاله را بیع فرض کنیم، مفاد آن ثبوت شفع، و منع رجوع و اهب از هبه میباشد، تعدادی از عقود غیر معاوض و لازمی است که قابل اقاله نیست، مانند عقد نکاح، وقف و غیره، بنابراین اقاله نماد تسامح در شریعت اسلامی است، و بخاطر جلوگیری از اضرار طرفین عقد، مشروع گردیده است.

و قانون مدنی افغانستان نیز در رابطه به اقاله احکامی را تسجیل نموده است که در ماده (747) حق اقاله ای عقد انجام شده را برای طرفین عقد داده است، و در ماده (748) اقاله را در حق طرفین عقد فسخ دانسته و در حق شخص سوم عقد جدید تلقی نموده است، که باتوجه به آن قانونگذار از مذهب امام ابوحنیفه رحمه الله تبعیت نموده است، بناء انجام اقاله بر عقد صحیح و لازم جاری میشود، و در فقه و قانون مدنی مشروع و جائز میباشد.

ومن الله التوفيق

¹ - وزارت عدلیه، قانون مدنی افغانستان، منتشره جریده رسمی (سال 1355 مواد 747 و 748 چاپ مطبعه صنعتی احمد

فهرست موضوعات

عنوان.....صفحه

1.....مقدمه

1.....الف: اهمیت تحقیق

Error! Bookmark not defined.ب: اسباب اختیار موضوع

ت:پیشینه

Error!تحقیق

Bookmark not defined.

ث: اهداف

Error!تحقیق

Bookmark not defined.

ج:سوالات

Error!تحقیق

Bookmark not defined.

ح:روش

Error!تحقیق

Bookmark not defined.

خ:ساختار

Error!تحقیق

Bookmark not defined.

فصل اول: مفاهیم و کلیات
.....

Error! Bookmark not defined.

مبحث اول: مفهوم

اقاله **Error!**

Bookmark not defined.

مطلب اول: اقاله در لغت و اصطلاح 15

فرع اول: اقاله در لغت 15

فرع دوم: اقاله در اصطلاح: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب دوم: مفهوم اقاله در قانون مدنی: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم: الفاظ مرتبط به اقاله **Error! Bookmark not defined.**

فرع اول: الفاظی که در شکل و مفهوم کلی به اقاله مرتبط است **Error! Bookmark not defined.**

فرع دوم: الفاظیکه در شکل به اقاله مرتبط است (بطلان، رد معامله و رجوع) ... **Error!**

Bookmark not defined.

فرع سوم: فرق اقاله با فسخ و انفساخ در فقه و قانون مدنی: **Error! Bookmark not defined.**

مطلب سوم: مشروعیت اقاله و حکمت آن خ **Error! Bookmark not de**

فرع اول: دلائل مشروعیت اقاله: **Error! Bookmark not defined.**

فرع دوم: حکمت مشروعیت اقاله **Error! Bookmark not defined.**

فرع سوم: اهمیت و ارزش شرعی اقاله **Error! Bookmark not defined.**

Error! Bookmark not defined. مقاله **مطلب چهارم: حکم تکلیفی اقاله**

مبحث دوم:انواع اقاله در فقه و قانون مدنی

Error! Bookmark not defined.....

Error! **مطلب اول: انواع اقاله به اعتبار صحت و عدم آن در فقه و قانون مدنی**

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined. فرع اول: اقاله صحیح و انواع آن در فقه و قانون مدنی

Error! Bookmark not defined. **مطلب دوم: اقاله کلی و جزئی در فقه و قانون مدنی**

Error! Bookmark not defined. **مطلب سوم: اقاله صریحی و ضمنی در فقه و قانون**

Error! Bookmark not defined. **مطلب چهارم: اقاله بانکی و عقد الکترونیکی در فقه و قانون مدنی**

Error! Bookmark not defined. **فرع اول: اقاله بانکی در فقه و قانون مدنی:**

Error! Bookmark not defined. **فرع دوم: اقاله عقد الکترونیکی در فقه و قانون مدنی.**

مبحث سوم: ارکان و شرایط صحت اقاله در فقه و قانون مدنی

Error! Bookmark not defined.....

Error! Bookmark not defined. **مطلب اول: ارکان اقاله در فقه و قانون مدنی ...**

Error! ... **مطلب دوم: انجام اقاله به لفظ غیر اقاله (بیع، صلح ، تعاطی ، کتابت و اشاره)**

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined. **مطلب سوم: شرایط صحت اقاله در فقه و قانون مدنی.**

مبحث چهارم: کیفیت اقاله در فقه و قانون مدنی Error!

Bookmark not defined.

مطلب اول: اقاله در حق متعاقدين، فسخ و در حق غير آنها عقد جديد است Error!

Bookmark not defined.

مطلب دوم: اقاله عقدي جديد است Error!

د

Bookmark not defined.

مطلب سوم: اقاله عقدي، فسخ است Error! **Bookmark not defined.**

مطلب چهارم: نظر قانون مدني در مورد Error! **Bookmark not defined.**

مطلب پنجم:، اختلاف اقاله کنندگان در ايجاد و كيفيت اقاله در فقه و قانون مدني 111

مطلب ششم: مفاد اقاله اگر بيع باشد 115

فصل دوم: عقودي قابل اقاله، تطبيقات واحكام اقاله در فقه و قانون مدني Error!

Bookmark not defined.

مبحث اول: عقودي قابل اقاله و تطبيقات آن در فقه و قانون مدني Error!

Bookmark not defined.

مطلب اول: اقاله بيع در فقه و قانون مدني 122

مطلب دوم: اقاله عقد اجاره در فقه و قانون مدني 125

مطلب سوم: اقاله عقد شركت در فقه و قانون مدني: Error! **Bookmark not defined.**

مطلب چهارم: اقاله عقد هبه در فقه و قانون مدني .. Error! **Bookmark not defined.**

مبحث دوم: احكام اقاله در فقه و قانون مدني Error!

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined.... **مطلب اول: حکم اقاله در ثبوت شفع**

Error! Bookmark not defined. **مطلب دوم: حق اقاله در فقه و قانون**

Error! Bookmark not defined. **مطلب سوم: حکم رجوع از اقاله در فقه و قانون مدنی**

Error! **مطلب چهارم، حکم جریان خیار اقاله در فقه و قانونی مدنی افغانستان**

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined: **فرع اول: حکم جریان خیار عیب در اقاله در فقه و قانون مدنی**
defined.

Error! Bookmark not defined: **فرع دوم: حکم جریان خیار غبن در اقاله در فقه و قانون مدنی**
defined.

Error! Bookmark not defined: **فرع سوم: حکم جریان خیار تدلیس در اقاله در فقه و قانون مدنی**
defined.

Error! Bookmark not defined: **فرع چهارم: حکم جریان خیار شرط در اقاله در فقه و قانون مدنی**
defined.

Error!: **فرع پنجم: حکم جریان خیار تخلف شرط در اقاله در فقه و قانون مدنی**
Bookmark not defined.

Error!: **فصل سوم: عقود اقاله ناپذیر و تطبیقات آن در فقه و قانونی مدنی**
Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined: **مبحث اول: عقود غیرقابل اقاله و تطبیقات آن در فقه و قانون مدنی**
not defined.

Error! Bookmark not defined. **مطلب اول: اقاله عقد نکاح**

Error! Bookmark not defined. اقاله ای عقد اقاله وحکم آن

Error! Bookmark not defined. اقاله سوم: اقاله در عقود غیر معاوضه و ایقاعات

Error! اقاله چهارم: اقاله عقد در صورت هلاک، زیادت و نقصان در مبیعه در فقه و قانون مدنی.

Bookmark not defined.

Error! اقاله دوم: اقاله ای برخی اعمالی حقوقی که معامله و عقد نیستند

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined. اقاله اول: اقاله ای اقرار و اخبار در فقه و قانون مدنی

Error! Bookmark not defined. اقاله دوم: اقاله عقودیکه لزوم آنها مربوطه به نظم عمومی است

مطلب سوم: اقاله ای برخی اعمالی حقوقی که با حقوق اشخاص ثالث برخورد می کند

Error! Bookmark not defined.

فهرست آیات

Error! قرآنی

Bookmark not defined.

فهرست احادیث نبوی صلی الله علیه

Error! Bookmark not defined. وسلم

defined.

Erro..... اسماء اعلام

r! Bookmark not defined.

14..... نتیجه گیری

18.....پیشنهادات

228.....فهرست منابع

ز

نتیجه گیری

از بحث و تحقیق گذشته چنین نتیجه گیری میشود که:

- اقاله از خوبی های دین مقدس اسلام و نماد تسامح و تعاون در بین افراد جامعه میباشد، اقاله تأثیری بسزای اقتصادی و اجتماعی دارد، و در فقه اسلامی برخی آنرا بیع و گروهی فسخ و جمعی نیز نسبت به طرفین فسخ و در حق اشخاص ثالث بیع دانسته اند، و با وجود آن بیع بودن اقاله، با قصد طرفین سازگرای ندارد، و فسخ نیز ماهیت آن را بیان نمی کند.
- تعدادی از فقهای کرام (رحمهم الله) وقوع اقاله را منوط به رضای طرفین دانسته و برخی نیز از آن فراتر رفته و به صراحت تحقق آن را مستلزم ایجاب و قبول و تراضی دو طرف بر شمرده اند، دیدگاهی که به نظریه عقد بودن اقاله نزدیک می شود، ولی هیچ یک آنان به صراحت از آن نام نبرده اند، و اقاله اثر رجعی ندارد، و همچنان اقاله در قراردادهای بانکی با تفاوت های اندکی در طی مراحل رسمی با اقاله عقود عادی چه عقد فرض شود و یا فسخ آثار اقاله عادی بر آن تطبیق میشود، و در عقود الکترونیکی که امروز مروج است، نیز اقاله جریان پیدا کرده می تواند، اما شکل و ابزار آن متفاوت با عقود سنتی میباشد، ولی آثار اقاله در عقود الکترونیکی همانند عقود سنتی میباشد.
- در صورت که اقاله را به اساس نظریه گروهی از فقهای کرام (رحمهم الله)، عقد و یا عقد جدید فرض کنیم، اختیارات نیز در آن جریان پیدا کرده می تواند، و اقاله بیشتر در عقود معاوضه محل

تطبیق دارد، بخلاف تعدادی از عقودیکه لازمی است اما اقاله در آن جاری شده نمی تواند، مانند نکاح، عقد ضمان وقف وغیره.

- محل تطبیق اقاله عقود لازم میباشد، چنانچه در عقود انواع مطرح بحث است ، در اقاله نیز انواع وجود داشته، که در این خصوص از عقود تبعیت نموده است، و اقاله دارای ارکان و شرائط صحت بوده، در صورت عدم موجودیت آن منجر به فساد و یا بطلان اقاله می گردد، اقاله به ثمن اولی جائز بوده و در شریعت برای قبول آن ترغیب داده شده است، در صورت وقوع شرط زیادت و نقصان و یا زیادت متصله و منفصله اقاله صحت نخواهد داشت.

پیشهادات

1- در فقه اسلامی از اقاله بحث شده است، اما بادر نظر داشت شرایط کنونی و اختراع وسائل مدرن و انکشاف تکنالوجی موضوع اقاله ایجاب بررسی کلی که دربرگیرنده نیاز های کنونی جامعه باشد، را می نماید، که در این راستا علمای کرام باید تالیفاتی مستندی تدوین و تالیف نمایند.

2- پیشنهاد می گردد، تا در خصوص معاملات بانکی و عقد الکترونیکی از جانب علمای کرام کتابهای بزرگنمای های ملی و قوانین نافذ کشور بطور مقارنه ای نگاشته شود و در دسترس مردم قرار گیرد.

3- در خصوص اقاله عقود الکترونیکی و بانکی اصلا قوانین تدوین و تصویب نگردیده است ، صرفا قانون امضای الکترونیکی جدید تصویب و توشیح گردیده است که تمامی موضوعاتی الکترونیکی و بانکی احتوا نمی کند، بناء پیشنهاد می گردد تا وزارت عدلیه در رابطه به موضوع اقاله قوانین را تدوین و تصویب نمایند که دربرگیرنده همه جوانب موضوع باشد، از قبیل اقاله بانکی ، اقاله ای عقد الکترونیکی، و اقاله اخبار و اقرار و غیره،- داد و ستد دنیای تکنالوجی امروزه ایجاب می نماید تا اقاله ای تمامی عقود و قراردادهای بزرگ و کوچک از راه و فاصله دور روشن گردد و احکام و شرایط آن واضح گردد، و در رابطه هر کدام قوانین خاصی تدوین و تصویب گردد.

4- پیشنهاد می گردد تا در رابطه از دید فقه معاصر تحقیقاتی بیشتری انجام گیرد، تا در دسترس تمامی مردم قرار گیرد، و خصوصا قشر تجار و کسبه کار بخوبی بتوانند از مزایا و احکام اقاله آگاه شوند.

فهرست منابع (References)

القران الكريم

منابع (فقهی)

- 1- ابن عابدين، محمد أمين، رد المحتار على الدر المختار، ج 5، چاپ دوم، مطبعة مصطفى البابي الحلبي، سال 1966 ،
- 2- الانصارى ،ابى يحيى زكريا، اسنى المطالب فى شرح روضه الطالب، ج سوم، ناشر، المكتبه الاسلاميه ،
- 3- ابو محمد، عزالدين عبدالعزيز بن عبدالسلام بن ابى القاسم الحسن السلمى الدمشقى ،قواعد الاحكام فى مصالح الانام، ناشر مكتبه الكليات الازهرية-القاهره، ج دوم
- 4- ابن كثير، اسماعيل بن عمر بن كثير القرشى البصرى ثم الدمشقى متوفى سال 771هـ، تفسيرالقران العظيم، ج دوم ناشر، دارطبيه للنشر والتوزيع، چاپ دوم، سال 1420هـ و 1999م،
- 5- ابن ماجه، ابو عبدالله محمد بن يزيد الربعى القزوينى، سنن ابن ماجه، (باب الاقاله) ناشر، دارالفكر، بيروت، بدون سنه نشر،
- 6- ابو عبدالله ،الاصبحى، مالك بن انس ،موطا امام مالك ،ناشر، دارالقلم ، دمشق، چاپ اول سال 1413هـ و 1991م، ج دوم،
- 7- ابن قدامه، ابو محمد موفق الدين عبدالله بن احمد بن محمد بن قدام المقدسى ثم الدمشقى الحنبلى ، الكافى، ناشر، دارالكتب العلميه ، چاپ اول سال 1414هـ و 1994م، ج دوم،

8- ابن الهمام، كمال الدين محمد بن عبدالواحد السيواسي، المتوفى، 861هـ، فتح القدير، ناشر، دارالفكر،

بيروت، چاپ بدون تاريخ، ج ششم

9- ابن حزم، ابي محمد على بن احمد بن سعيد بن حزم، المتوفى سنة 456هـ، المحلى، چاپ، ناشر،

دارالفكر، ببيروت، جديد بدون سنه، ج نهم

10- ابن بى شيبه، عبدالله بن محمد، المصنف فى الاحاديث والاثار، ج ششم، بدون سنه نشر، ص

51 باب ماكان يدعو به الرسول صلى الله عليه وسلم،

11- ابن رجب، ابي الفرج عب دالرحمن، القواعد فى الفقه الاسلامى، ج اول، ناشر دارالمعرفه،

بيروت، بدون سنه نشر،

12- ابن نجيم، وزين الدين ابن نجيم الحنفى، البحر الرائق شرح كنزالدقائى، ج يازدهم، چاپ دوم، مطبعه

دارالمعرفه، بيروت،

13- ابن رشد، أبو الوليد محمد بن أحمد بن محمد بن أحمد بن رشد القرطبي الشهير بابن رشد الحفيد

(المتوفى: 595هـ) ناشر: بدايه المجتهد ونهايه المقتصد، ج اول، دار الحديث - القاهرة، تاريخ النشر:

1425هـ - 2004 م

14- ابوقاذان، الاقاله واحكامها فى الفقه الاسلامى، دراسه مقارنه مع القانون الاردنى، ج اول،

15- البهوتى، منصورين يونس بن ادريس، كشاف القناع، عن متن الاقناع، ج سوم، دارالفكر للطباعه

والنشر، بيروت، سال 1982

16- بخارى، محمد بن اسماعيل ابو عبدالله ،محقق،محمد زهير بن ناصر، ج

سوم،ناشرالفكر_بيروت،چاپ اول سال 1422هـ حديث شماره(2076)

17-البابرتى،محمد بن محمد بن محمود ،اكمل الدين ابو عبدالله ابن الشيخ شمس الدين ابن شيخ جمال

الدين ارومى ،العنايه شرح الهدايه،ج ششم،ناشر،دارالفكر ، بيروت،بدون تاريخ چاپ،

18- البيهقى،ابوبكر احمد بن الحسين بن على، السنن الكبرى،ج ششم، ناشردارالكتب العلميه ،

بيروت، چاپ اول ، سال 1994 م،

19- بدران، بدران ابوالعنين، المواريث، ولوصيه، والهبه فى الشريعه الاسلاميه والقانون، ج اول،

ناشر، موسسه شباب الجامعه، الاسكندريه، سال 1985 م

20- بلدا،محمد ابن عمر نووى الجاوى البنتى ، اقليما التتارى، هايه الزين فى ارشاد المبتدئين، ج

اول،ناشر، دارالفكر ، بيروت، چاپ اول،

21- الترمذى، محمد بن عيسى ابو عيسى الترمذى،الجامع الصحيح سنن الترمذى، ج دوم،ناشر،داراحياء

التراث العربى،بيروت،چاپ اول،

22-الباجى، ابولبابه حسين، سليمان خلف سعد بن ايوب الباجى، المنتقى شرح الموطا، ج پنجم، چاپ

اول،ناشر، دارالفكر،بيروت لبنان،

23- حيدر،على، شرح مجله الاحكام العديله،ج اول،چاپ ، مطبعه العباسيه،سال 1925

24-الخرشى ، أَبِي عَبْدِ اللَّهِ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَلِيٍّ - الْخَرَشِيُّ شرح مختصر خليل، ج ششم،چاپ

دوم، ناشر دالفكر-بيروت

25- الخياط، عبدالعزيز، الشركاه فى الشريعة الاسلاميه والقانون الوضعى، ج اول، چاپ سوم، سال 1401 ههجو 1981م،

26- الدارقطنى، على بن عمر ابوالحسن، سنن الدارقطنى، چاپ اول، ج چهارم، ناشر، دارالمعرفه - بيروت، سال 1386 و 1966 م

27- الدردير، ابى البركات احمد بن محمد بن احمد، الشرح الصغير، على اقرب المسالك الى مذهب الامام مالك، ج سوم، چاپ اول، دارالمعارف ، قاهره،

28- الدسوقى، شمس الدين الشيخ محمد عرفه ، حاشيه الدسوقى على الشرح الكبير، چاپ اول ، ج سوم، ناشر، داراحيا الكتب العربيه ، عيسى البابى حلبى - مصر،

29- الرملى، شمس الدين محمد ابن ابى العباس احمد بن حمزه شهاب الدين، نهايه المحتاج ، ج پنجم، ناشر دارالفكر ، بيروت ، چاپ اول، سال 1404 هـ و 1984 م

30- الرافعى، ابى القاسم عبد الكريم بن محمد ، المتوفى، سنه 623 هـ، فتح العزيز شرح الوجيز، ناشر، دارالفكر ، بيروت، چاپ اول ، ج چهارم بدون سنه،

31- رشدى، محمد سعيد، الانترنت والجوانب القانونيه لنظم المعلومات ، ج اول، ناشر ، موسسه دارالكتب للطباعه، النشر و لتوزيع، الكويت، سال 1997م

32- الزحيلي، وهبه، الفقه الإسلامى وأدلته، ج چهارم، چاپ دوم، دار الفكر، دمشق، 1985 ،

33- الزيلعى، ابومحمد محمود بن احمد ، البنايه فى شرح الهدايت، چاپ اول، ناشر، دارالفكر، دمشق ، سال 1981م

34- الزرقاء، احمد مصطفى، المدخل الفقهي العام، ج اول، دارالقلم للطباعه والنشر والتوزيع والسلسله

35- سلامه، جابر عبدالعزيز، العقد الالكتروني، ج اول، چاپ اول، سال 2005م

36- السان، مصطفى، ايجاب وقبل معاملات الكتروني، مجله تحقيقات حقوقى شماره 43، ص 337 تا

406 سال 1385

37- السجستاني، سليمان بن الاشعث بن شداد بن عمرو، الازدى، سنن ابو داود ، ج

سوم، ناشر، دارالكتاب العربى، بيروت، چاپ مطبع محمدى، هند، سال 1346هـ

38- السالوس، على احمد، فقه البيع والاستيثاق والتطبيق المعاصر، چاپ اول، ناشر، دارالثقافه ، قطر،

مؤسسه الريان، سال م 2003

39- سيد سابق، فقه السنه، ج سوم، ناشر دارالكتب العربى، بيروت ، لبنان، چاپ سوم سال 1397هـ

و 1977 م

40- السيوطى، شمس الدين محمد بن احمد المنهاجى، جواهر العقود، ج اول، چاپ اول، ناشر،

دارالكتب العلميه

41- السنهورى، عبدالرزاق، الوسيط فى شرح القانون المدنى ج ششم، چاپ سوم، ناشر، الحلى الحقوقيه،

بيروت، سال 1998م

42- السنهورى، عبدالرزاق، النظرية العقد، ناشر، البابى الحلبى، قاهره، ج اول ص 573

43- الشريينى، محمد الخطيب، مغنى المحتاج الى معرفه معانى الفاظ المنهاج، ج دوم، ناشر، دارالفكر

44- الشوكاني، محمد بن علي ابن محمد، نيل الاوطار، ج پنجم، ناشر، درالجيل ، بيروت-لبنان 49-

الصاوي، ابوالعباس احمد بن محمد الخلوتي ، حاشيه الصاوي على الشرح الصغير، ج سوم ناشر دارالمعارف، بدون تاريخ چاپ ،

45- الطبراني، ابي القاسم سليمان بن احمد ، تحقيق، ابومعاذ طارق بن عوض الله بن محمد عبدالحسن

بن ابراهيم الحسيني، المعجم الكبرى للطبراني ، ج اول، ناشر، دارالحرمين للطباعة والنشر والتوزيع، چاپ اول، بدون سنه

46- عامر، عبدلطيف، محمد، الاقاله في العقود في الفقه والقانون، ج اول، ناشر، دارالكتب العربي

47- العيني، ابو محمد محمود بن أحمد بن موسى بن أحمد بن حسين الغيتابي الحنفي بدر الدين

العيني (المتوفى: 1855 ،البنايه شرح الهدايه .) ج هشتم، ناشر، دارالكتب العلميه ، بيروت، چاپ اول، سال ، 1420 هـ - 2000 م،

48- عبدالباقي، عبدالفتاح، نظريه العقد والاراده المنفرده، ج اول، چاپ اول سال 1923 مطبعه نهضه،

مصر

49- والفقى، حامد عبده، الاقاله في عقد البيع، ناشر، دارالجامعه الجديده للنشر، سال 2003 م

50- القرداعى، على محى الدين ،حكم اجراءات العقود بالات الاتصال الحديثه، چاپ اول، ناشر، موسسه

الرساله، سال 1992

51- القرافى، ابو العباس شهاب الدين احمد بن ادريس بن عبدالرحمن المالكي الشهير بالقرافى، الفروق

، ج سوم، ناشر، عالم الكتب، چاپ دوم، بدون تاريخ

52-القنوجى، أبو الطيب محمد صديق خان بن حسن بن علي ابن لطف الله الحسيني البخاري القنوجي

(المتوفى: 1307هـ) روضة الندية (ومعها: التعليقات الرضية على «الروضة الندية») تعليقات بقلم:

العلامة المحدث الشيخ محمد ناصر الدين الألباني، دار ابن القيم للنشر والتوزيع، الرياض - المملكة

العربية السعودية، دار ابن عفاًن للنشر والتوزيع، القاهرة - جمهورية مصر العربية ،چاپ اول سال،

1423 هـ - 2003 م، ج دوم،

53- الكاساني، علاءالدين ابوبكر بن مسعودبن احمد، بدائع الصنائع فى ترتيب الشرائع، ناشر، دارالكتب

العلميه، ج پنجم، چاپ دوم، سال 1406هـ و 1986م

54- المرغيانى، ابوالحسين على بن ابيبكر بن عبدالجليل الرشدانى، الهدايه شحر البدايه المبتدى، ج

اول، چاپ اول المكتبه الاسلاميه بدون سنه

55- الموسوعه الفقيهيه، وزاره الاوقاف والشؤون الاسلاميه، چاپ دوم، مطبعه دار السلاسل، الكويت، سال

1986

56-الموصلى، عبدالله بن محمود بن مودود مجدالدين ابوالفضل الحنفى المتوفى، 683هـ، الاختيار لتعليل

المختار، ج دوم، ناشر مطبعه الحلبي، القاهرة، سال 1356هـ و 1937م

57- مجاهد، اسامه، خصوصيه التعاقد عبر الانترنت، ج اول، ناشر دارالنهضة، القاهرة، سال 200،

58 - ممدوح، ابراهيم خالد، ابرام العقد الكترونيه، ج اول، ناشر، الدارالجامعه لاسكندر، مصرسال

2007م

59- النيسابوري، مسلم بن الحجاج ابوالحسين القشيري، صحيح مسلم، ج چهارم ، ناشر ، داراحيا التراث العربى، بيروت، چاپ اول

60- النووي، ابى زكريا محى الدين بن شرف المتوفى سنه 676هـ، المجموع فى شرح المهذب، ج نهم، ناشر دارالفكر، بيروت، چاپ اول بدون سنه

61- النسائى، ابو محمد احمد بن على بن شعيب ، سنن النسائى، ج ششم، چاپ اول، ناشر دارالبشائر الاسلاميه للطباعه ، بيروت سال 1986م

62- الهيثمى، نورالدين على بن ابى بكر، مجمع الزوائد، ج چهارم، چاپ اول سال 1408 هـ 1988 م، ناشر ، دارالكتب العلميه، بيروت، لبنان

منابع عربى

1 ابن منظور، جمال الدين محمد ابن مكرم الافريقى، لسان العرب، ج 1 دارصادر ، بيروت

2- الجرجانى، على بن محمد بن على ، التعريفات، ج اول، ناشر، دارالكتاب العربى، بيروت، چاپ اول سال 1405 هـ

3- القيو مى ، احمد بن محمد بن على المقرئ، المصباح المنير، چاپ اول، دارالكتب العلميه ، بيروت سال 1978م

4- ابراهيم والزيات، احمد عبدالقادر، حامد والنجار ، محمد، المعجم الوسيط ، چاپ دوم، مطبعه مصر، ص 200، الغنيمى ، عبدالغنى دمشقى، الميدانى، اللباب فى شرح الكتاب، چاپ دوم ، المكتبه العلميه، بيروت، سال 1993

منابع حقوقی

- 1- امامی، سیدحسین، حقوق مدنی، ج اول، انتشارات اسلامی، تهران، سال 1372 هـ ش
- 2- جعفری، لنگرودی، محمد جعفر، ترمینولوژی حقوق، تهران، گنج دانش، چاپ اول، ساله 1387 ش،
- 3- رحیم، لهی یاسر، فسخ، ابطال اقاله و تفاوت آنها در حقوق موضوعه، جلد اول، انتشارات میزانه، سال 1373 ش،
- 4- سلیمی فر، مصطفی، نگاهی به وقف و آثار اقتصادی، اجتماعی آن، ج اول، انتشارات میزان، تهران
- 5- شهیدی، مهدی، سقوط تعهدات، چاپ هفتم، تهران، مجد سال 1392
- 6- صفایی، سید حسین، قواعد عمومی قراردادها، ج اول، انتشارات میزان، تهران، چاپ چهارم، سال 1387 هـ ش
- 7- کاتوزیان، ناصر، قواعد عمومی قراردادها ج پنجم، انتشارات، تهران، سال 1382 هـ ش
- 8- کاتوزیان، ناصر، حقوق مدنی، سقوط تعهدات، ج اول، ص 270
- 9- کاتوزیان، ناصر، دورمقدماتی حقوق مدنی، انتشارات، موسسه عالی حسابداری، تهران، سال 1370
- 10- کاتوزیان، ناصر، ایقاع، ج دوم، انتشارات، یلدا، تهران
- 11- نجفی، محمد حسن، جواهر الکلام، ج 24، ناشر دارالکتب الاسلامیه، تهران
- 12- اقاله و تفاوت آن، با فسخ، اخباریه هانیه <http://www.tebyank.net>،

13- موسوی، بنوردی، سید محمد، بررسی فقهی و حقوقی اقاله، مجله میراث، جاویدان سال دوازدهم شماره 45،

14- بیع و اقاله- پایگاه اطلاع رسانی آیت الله شیخ محمدجواد فاضل لنکرانی دروس فقه خارج فقه کتاب البیع بر اساس تحریر الوسيله

<http://www.854com/persian/lesson/fazellankarani>

15- اقاله و احکام آن فتحی علی <http://alifathilawyer.com,persianblog>

16- بررسی امکان به ارث رسیدن اقاله در فقه امامیه و حقوق مدنی ایران- مولاییان محمد- <http://lawm.com,blogfa>

منابع قانونی

1- وزارت عدلیه، قانون مدنی افغانستان، منتشره جریده رسمی، 353، مورخ 10/15/ سال 1355 ج دوم، ماده 750

2- وزارت عدلیه، اصولنامه تجارت افغانستان، منتشره جریده رسمی نمبر (8433) سال 1336 هـ ش، چاپ مطبعه دولتی

3- وزارت عدلیه، قانون قراردادهای تجارتي و فروش اموال، منتشره جریده رسمی نمبر (1150) سال 1393 هـ ش، مواد 39 و 69،

4- وزارت عدلیه، قانون بانکداری، منتشره جریده رسمی (1197)، مطبعه صنعتی احمد، سال 1394

5- وزارت عدلیه، قانون معاملات وامضای الکترونیکی ، منتشره جریده رسمی، 1489، تاریخ

1399/8/13 چاپ مطبعه صنعتی احمد

6- وزارت عدلیه، قانون دافغانستان بانک، منتشره جریده رسمی (819) چاپ مطبعه دولتی

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af